

Χρηματοδότηση και ασφάλιση εξαγωγικών πιστώσεων: Η διεθνής εμπειρία και η περίπτωση της Ελλάδος

Κλέαρχος Β. Ευστρατόγλου

Περίληψη

Στα πλαίσια της παγκοσμιοποίησης που χαρακτηρίζει τη σημερινή διεθνή οικονομία, αναγκαία προϋπόθεση για την επιβίωση και ανάπτυξη μιας μικρής και ανοιχτής οικονομίας όπως είναι η ελληνική, είναι η σημαντική ενίσχυση του εξαγωγικού προσανατολισμού της, και γενικότερα, η αποτελεσματική αύξηση της «εξωστρέφειάς» της.

Με τον όρο «εξωστρέφεια», εννοούμε όχι μόνο την προώθηση των ελληνικών εξαγωγών αγαθών και υπηρεσιών, αλλά και την κατασκευή τεχνικών έργων στο εξωτερικό από ελληνικές τεχνικές εταιρίες, καθώς και την ανάληψη άμεσων επενδύσεων στο εξωτερικό από Έλληνες επενδυτές.

Παρά την ικανοποιητική πορεία των ελληνικών εξαγωγών κατά την τελευταία τριετία, μπορούμε να πούμε ότι η Ελλάδα υστερεί σε σημαντικό βαθμό σε σχέση με άλλες συγκρίσιμες χώρες-μέλη της Ε.Ε. όπως η Πορτογαλία και η Ιρλανδία, όσον αφορά στο απόλυτο ύψος των συνολικών εξαγωγών, αλλά και στο λόγο των συνολικών εξαγωγών προς το Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν.

Από τις αρχές της δεκαετίας του 90, και με δεδομένη την κατάργηση των άμεσων εξαγωγικών επιδοτήσεων της Απόφασης Νομισματικής Επιτροπής 1574/1970, καθώς και την κατάργηση της δυνατότητας άσκησης «επιθετικής» συναλλαγματικής πολιτικής, τα μόνα διαθέσιμα μέσα που απέμειναν στη χώρα μας για την ενίσχυση του εξαγωγικού προσανατολισμού είναι κυρίως δύο: α) η αύξηση της παραγωγικότητας και ανταγωνιστικότητας μέσω των επενδύσεων και της προώθησης διαρθρωτικών και οργανωτικών μεταβολών και βελτιώσεων στο δημόσιο και ιδιωτικό τομέα, και β) η βελτίωση και ανάπτυξη του «θεσμικού-οργανωτικού πλαισίου» μέσω του οποίου πραγματοποιείται το εξαγωγικό εμπόριο, και γενικότερα, αναβαθμίζεται και προωθείται η επιθυμητή «εξωστρέφεια» της ελληνικής οικονομίας.

Βασικός στόχος της παρούσας μελέτης είναι η εξέταση και ανάλυση της χρηματοδότησης και ασφάλισης των βραχυπρόθεσμων και μεσο-μακροπρόθεσμων εξαγωγικών πιστώσεων, δηλ. των δύο κυριότερων παραγόντων του «θεσμικού-οργανωτικού πλαισίου» για την αύξηση της εξωστρέφειας κάθε χώρας.

Η μελέτη εξετάζει και αναλύει σε βάθος τη χρηματοδότηση και ασφάλιση των εξαγωγικών πιστώσεων με βάση τη διεθνή εμπειρία και πρακτική, περιγράφει συνοπτικά τη σχετική υφιστάμενη κατάσταση στην Ελλάδα, συγκρίνοντάς τη με εκείνη των κυριότερων χωρών-μελών της Ε.Ε., ενώ με βάση τη σύγκριση αυτή, καταλήγει σε προτάσεις συγκεκριμένων μέτρων πολιτικής για τη χώρα μας.

Στα πλαίσια της παραπάνω ανάλυσης, τονίζεται η σημαντική συμβολή της χρηματοδότησης και ασφάλισης των εξαγωγικών πιστώσεων στη διενέργεια και ανάπτυξη του διεθνούς εμπορίου αγαθών και υπηρεσιών, και κυρίως, του εμπορίου μεταξύ αναπτυσσόμενων και αναπτυσσόμενων χωρών.

Ειδικότερα, η μελέτη ξεκινά με παράθεση και εξήγηση των βασικότερων εννοιών και ορισμών γύρω από τη χρηματοδότηση και ασφάλιση των εξαγωγικών πιστώσεων, ενώ στη συνέχεια διαπραγματεύεται τη χρηματοδότηση των βραχυπρόθεσμων και μεσο-μακροπρόθεσμων εξαγωγικών πιστώσεων με παράθεση στοιχείων καθώς και αναφορά στους φορείς και τα

συστήματα που ισχύουν στις χώρες-μέλη της Ε.Ε. αλλά και του Ο.Ο.Σ.Α. γενικότερα. Επίσης, αναφέρεται στη σχετική υφιστάμενη κατάσταση στην Ελλάδα, επισημαίνοντας συγκεκριμένα προβλήματα.

Η μελέτη διαπραγματεύεται το θέμα της ασφάλισης των εξαγωγικών πιστώσεων, με παράθεση συγκεντρωτικών στοιχείων για την περίοδο 2000-2005, τα οποία προέρχονται από 52 Φορείς Ασφάλισης Εξαγωγικών Πιστώσεων (ECAs: Export Credit Agencies) οι οποίοι είναι μέλη της «Διεθνούς Ένωσης Ασφαλιστών Πιστώσεων & Επενδύσεων», ενώ οι περισσότεροι από αυτούς ανήκουν σε χώρες-μέλη του Ο.Ο.Σ.Α. Στη μελέτη εξετάζονται και αναλύονται τα 3 συστήματα νομικής μορφής, οργανωτικής δομής και λειτουργίας των 22 Οργανισμών Ασφάλισης Εξαγωγικών Πιστώσεων που λειτουργούν σε χώρες-μέλη της Ε.Ε., ενώ ένας απ' αυτούς είναι και ο ελληνικός «Οργανισμός Ασφάλισης Εξαγωγικών Πιστώσεων» (Ο.Α.Ε.Π.).

Στη συνέχεια της ανάλυσης εξετάζεται η υφιστάμενη κατάσταση στην Ελλάδα όσον αφορά στην προσφορά και ζήτηση των υπηρεσιών ασφάλισης εξαγωγικών πιστώσεων, ενώ οριοθετείται και η θέση του Ο.Α.Ε.Π. στην ελληνική αγορά. Επίσης, περιγράφεται συνοπτικά η εξέλιξη και αναβάθμιση του Ο.Α.Ε.Π. στην περίοδο 1994-2005, ενώ επισημαίνονται τα προβλήματα και οι αδυναμίες του Ο.Α.Ε.Π., καθώς και του Υπουργείου Οικονομίας & Οικονομικών, ειδικά όσον αφορά στις Υπηρεσίες του Υπουργείου που εποπτεύουν τον Ο.Α.Ε.Π.

Για την πληρότητα της ανάλυσης του όλου θέματος, περιγράφονται και αναλύονται συνοπτικά οι Συμφωνίες, οι Κανόνες, καθώς και τα μόνιμα Θεσμικά Όργανα (Ομάδες Εργασίας) για τη χρηματοδότηση και ασφάλιση των μεσο-μακροπρόθεσμων εξαγωγικών πιστώσεων (άνω των 2 ετών) οι οποίες τυγχάνουν «δημόσιας στήριξης» στα πλαίσια της Ε.Ε., του Ο.Ο.Σ.Α. και του Π.Ο.Ε., καθώς και οι επιπτώσεις των παραπάνω στην Ελλάδα.

Τέλος, με βάση την ανάλυση της μελέτης, παρατίθενται τα γενικά συμπεράσματα για το εξεταζόμενο θέμα, και ειδικότερα για την Ελλάδα, ενώ παρατίθενται και εξειδικευμένες προτάσεις πολιτικής ειδικά για την αναβάθμιση του ελληνικού Ο.Α.Ε.Π. καθώς και των Υπηρεσιών του Υπουργείου Οικονομίας & Οικονομικών που εποπτεύουν τον Οργανισμό, μέσω της εναρμόνισής τους με τα ισχύοντα στην Ε.Ε. και στον Ο.Ο.Σ.Α. Επίσης, στο τέλος παρατίθενται 8 Παραρτήματα τα οποία είναι πολύ χρήσιμα ως συμπληρώματα της ανάλυσης της μελέτης.